

no spoznavajo ter preizkušajo zakonitosti javnega nastopanja, da ozavešijo, kaj se med nastopom z njimi dogaja tudi na neverbalni ravni, da znajo opazovati nastop nekoga drugega, da čim pogosteje vstopajo v različne interakcije, ki od njih zahtevajo načrtovanje in izvedbo v obliki nastopa (nagovora), in da se lasten nastop tudi naučijo reflektirati.²⁵

Točka spora: »Kje se strinjamo, da se ne strinjamo?«

V predhodnem poglavju (2.1) smo o postopku odkrivanja argumentov (lat. *inventio*) zapisali, da je retorična teorija imela na voljo različne raziskovalne metode ali orodja, ki govorniku pomagajo sistematično odkriti/najti vse *razpoložljive argumente*, ki jih lahko učinkovito uporabi v podporo svoji trditvi.²⁶ Toda še pred tem mora govorec znati oceniti, zakaj in za kaj argumente potrebuje. To pomeni, da mora ugotoviti, zakaj pri dani zadevi gre in ali gre za družbeno relevantno (in ne trivialno) vprašanje. Izvor vsakega (javnega) prepričevanja je namreč kak družbeni problem, tema oz. spor-

25 Načini, kako je do tega mogoče priti, so različni in ne pomenijo, da je treba za vsako ceno in takoj vpeljevati retorične koncepte v pedagoški proces. Veliko lahko storimo že s tem, da učence spodbujamo, da izražajo mnenja v čim bolj strukturirani obliki, da jim zaupamo vlogo vodilnih govorcev v ustreznih (učnih in drugih šolskih) situacijah, da jih spodbujamo k čim slikovitejšemu samostojnemu pripovedovanju in tudi h glasnemu utrjevanju snovi. Tehnika glasnega učenja (ponavljanja) se nam lahko sicer zdi zastarela in ob javnem nastopanju dostikrat zmanjka časa za vajo, pa vendar je to s stališča retorične teorije ena izmed operacij oblikovanja govora, ki ni za uspešen (prepričljiv) govor nič manj pomembna kot iskanje in razvrščanje argumentov ter ubeseditvev. Za vključitev nastopa oz. retoričnih prvin v pedagoški proces je mogoče uporabiti sledečo literaturo v slovenščini: *Žabica polonca ima govorni nastop* (Pokovec, 2010; primerno za 1. triletje osnovne šole), *Retorika: uvod v govorniško veščino: učbenik za retoriko kot izbirni predmet v 9. razredu devetletnega osnovnošolskega izobraževanja* (Zidar Gale idr., 2006; primerno za 2. in 3. triletje osnovne šole ter srednjo šolo), *Govorniške predvaje: priročnik za sestavljanje besedil na osnovi antičnih progymnasmata* (Žmavc, 2013; primerno za srednjo šolo, posamezne vaje s prilagoditvami primerne tudi za 3. triletje osnovne šole), *Retorika: ali kako mi stari Grki in Rimljani lahko pomagajo pri učinkovitem prepričevanju* (Žmavc, 2010: 132–54 primerno za srednjo šolo), *Primer dobre prakse: Retorika za aktivno državljanstvo* (Žmavc, 2011: 97–116 primerno za srednjo šolo).

26 V klasični retoriki pojem odkrivanja (oz. »najdevanja«) argumentov temelji na predpostavki o vnaprejšnjem obstoju argumentov in potencialu njihovega (pre)oblikovanja v najučinkovitejše načine prepričevanja za dane razmere. Povedano še drugače, argumentov ne iznajdemo ali si jih izmislimo sami, temveč jih preprosto najdemo. Argumenti o sleherni stvari namreč že obstajajo, ker o vsaki temi, ki je lahko predmet (javne) razprave, v skupnosti vedno obstajajo že bolj ali manj oblikovana stališča in razlogi, ki ta stališča podpirajo. Govorec jih mora le *znati* poiskati (tj. obvladati določene retorične tehnike) in *oceniti* njihovo primernost za dano retorično situacijo (tj. komu, kdaj, zakaj, kje in kaj govorimo).